Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 6. 2013, sp. zn. 33 Cdo 1201/2012, ECLI:CZ:NS:2013:33.CDO.1201.2012.1

Číslo: 93/2013

Právní věta:

Jde-li o smlouvu o spotřebitelském úvěru, nelze posuzovat práva a povinnosti z této smlouvy odděleně od použitých zajišťovacích prostředků (dohody o srážkách ze mzdy, smluvní pokuty a vystavené zajišťovací směnky); i zajištění spotřebitelské smlouvy podléhá režimu ochrany spotřebitele podle § 56 odst. 1 obč. zák. Soudy jsou povinny posuzovat neplatnost rozhodčí doložky, i když spotřebitel její neplatnost uplatnil nikoliv v rámci rozhodčího řízení, ale až v řízení o zrušení rozhodčího nálezu.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 20.06.2013

Spisová značka: 33 Cdo 1201/2012

Číslo rozhodnutí: 93

Číslo sešitu: 9

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Ochrana spotřebitelů, Rozhodčí doložka, Směnky

Předpisy: čl. 6 odst. 1 směrnice 93/13/EHS
§ 2 předpisu č. 321/2001Sb.
§ 33 předpisu č. 216/1994Sb. ve znění do 31.03.2012
§ 55 odst. 2 obč. zák. ve znění do 31.07.2010
§ 56 obč. zák.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Rozsudkem ze dne 15. 9. 2010 K r a j s k ý s o u d v Brně zamítl žalobu o zrušení rozhodčího nálezu vydaného Ing. Š. S. dne 28. 4. 2010 pod spisovou značkou 99/10 a rozhodl o nákladech řízení. Vyšel ze zjištění, že žalobce uzavřel se společností D. dne 11. 11. 2009 smlouvu, podle níž se žalovaná zavázala poskytnout žalobci úvěr ve výši 30 000 Kč s dohodnutým způsobem splácení, termínem splatnosti, výší jednotlivých splátek, úrokem, poplatkem za sjednání úvěru. Poskytnutí úvěru podle „podmínek poskytnutí úvěru Quick půjčky ze dne 11. 11. 2009“ (dále též „PPÚQP“) bylo vázáno na akceptaci vlastní blankosměnky. Řádné a včasné uhrazení všech pohledávek věřitele (žalované) bylo zajištěno smluvní pokutou, jejíž výše vyplývala z bodu 7. PPÚQP. Žalobce smlouvu podepsal a stejně tak potvrdil, že byl seznámen s podmínkami pro poskytnutí úvěru Quick půjčky. Téhož dne žalobce podepsal listinu označenou jako „rozhodčí doložka“, podle níž „veškeré majetkové spory, které by v

budoucnu vznikly z právních vztahů mezi účastníky této rozhodčí doložky (...), jakož i spory ze směnek zajišťující závazky ze smluvních vztahů účastníků této rozhodčí doložky budou rozhodovány v rozhodčím řízení s vyloučením pravomoci obecných soudů, a to jedním rozhodcem Ing. Š. S., který je určen dohodou stran". Rozhodčím nálezem ze dne 28. 4. 2010 Ing. Š. S. uložila žalobci povinnost zaplatit společnosti D. směnečnou pohledávku ve výši 293 400 Kč s 6% úrokem od 13. 2. 2010 do zaplacení podle směnky vlastní a rozhodla o nákladech rozhodčího řízení. Cituje § 31 a § 33 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů (dále jen „z. r. ř."), rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 6. 11. 2008, sp. zn. II. ÚS 2682/08, soud prvního stupně uzavřel, že ve věci nelze přímo aplikovat směrnici Rady 93/13/EHS ze dne 5. 4. 1993 o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách ani jí odpovídající judikaturu Soudního dvora Evropské unie, přičemž nelze pominout, že právní řád České republiky nezakazuje sjednávání rozhodčích doložek ve spotřebitelských smlouvách. Zdůraznil, že směnečné závazky jsou závazky abstraktní, nezávislé na kauzálním závazku, tj. na existenci směnkou zajištěné pohledávky. Jelikož rozhodčí doložka není spotřebitelskou smlouvou, pak nárok, který byl rozhodčím nálezem přiznán, není pohledávkou ze spotřebitelské smlouvy. Soud prvního stupně shrnul, že rozhodčí doložka je platná s tím, že žalobce v rozhodčím řízení námitku její neplatnosti neuplatnil.

V r c h n í s o u d v Olomouci rozsudkem ze dne 1. 9. 2011 rozsudek soudu prvního stupně potvrdil a rozhodl o nákladech odvolacího řízení; ztotožnil se jak s jeho skutkovými zjištěními, tak i právními závěry a odkázal na odůvodnění jeho rozhodnutí. Zdůraznil, že žalobce dne 11. 11. 2009 uzavřel s žalovanou smlouvu o poskytnutí Quick půjčky, písemně potvrdil, že byl seznámen a že souhlasí s podmínkami pro poskytnutí úvěru Quick půjčky (obsahující vyplňovací směnečné prohlášení) a (na samostatném listě) s žalovanou uzavřel rozhodčí doložku. Podpisem vyplňovacího prohlášení souhlasil s podmínkami vyplnění a následného uplatnění blankosměnky. Tento jednostranný právní úkon není smlouvou, jejímž předmětem by bylo vymezení plnění mezi dodavatelem a spotřebitelem. Ačkoli vyplňovací směnečné prohlášení úzce souvisí se smlouvou o spotřebitelském úvěru poskytnutém dovolateli, samo charakter spotřebitelské smlouvy nemá a totéž platí i o rozhodčí doložce, kterou se pouze sjednává, že budoucí spory budou řešeny před rozhodci. Rozhodčím nálezem tak nebylo rozhodnuto o nároku ze spotřebitelské smlouvy, nýbrž o samostatném směnečném požadavku. Odvolací soud se neztotožnil s žalobcem, že rozhodčí doložky jsou obecně ve spotřebitelských smlouvách zakázány, přičemž – se zřetelem ke shora řečenému – řešení této otázky nepovažoval za určující pro souzenou věc. Přesto jako obiter dictum dodal, že právní řád České republiky rozhodčí doložky ve spotřebitelských smlouvách výslovně nezakazuje a takový zákaz nelze vysledovat ani ze směrnice Rady ze dne 5. 4. 1993 č. 93/13/EHS, o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách (dále jen „směrnice č. 93/13/EHS"), ani ze směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 23. 4. 2008, č. 2008/48/ES, o smlouvách o spotřebitelském úvěru a o zrušení směrnice Rady 87/102/EHS. Rozhodčí doložku ve spotřebitelských věcech nelze považovat za nepřiměřenou, neboť jejím cílem není „zbavení spotřebitele práva podat žalobu nebo použít jiný opravný prostředek, zejména požadovat na spotřebiteli, aby předkládal spory výlučně rozhodčímu soudu, na který se nevztahují ustanovení právních předpisů, nebo bránění uplatnění tohoto práva, nepřiměřené omezování důkazů, které má spotřebitel k dispozici, nebo ukládání důkazního břemene, které by podle použitelných právních předpisů mělo příslušet druhé smluvní straně, spotřebiteli" (viz bod 1. písm. q/ přílohy směrnice Rady č. 93/13/EHS). V poměrech České republiky není podle odvolacího soudu možné, aby účastník účinně předkládal spory výlučně rozhodčímu soudu, na který se nevztahují ustanovení právních předpisů, neboť rozhodčí řízení, jeho pravidla, podmínky a průběh jsou závazně upraveny zákonem č. 216/1994 Sb. Okolnost, že rozhodce na základě dohody smluvních stran nerozhoduje podle hmotněprávních předpisů, nýbrž podle zásad spravedlnosti, nelze považovat za nelegální, protože zákon o rozhodčím řízení takovou možnost stranám sporu dává. Citací části rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 2009, sp. zn. 33 Cdo 2675/2007, odmítl odvolací soud argumentaci, že plnění přiznané žalované rozhodčím nálezem zavazuje žalobce k plnění podle tuzemského práva nedovolenému, neboť odporuje dobrým mravům. Je pravda, že ve spotřebitelských

vztazích má dodavatel zpravidla silnější postavení, neboť realizace určitého typu závazkových vztahů je jeho každodenní činností, jsou mu detailně známy jednotlivé způsoby obchodního jednání, rizika či nebezpečí z něho plynoucí, stejně jako „slabá místa“ méně zkušeného spotřebitele. Na druhé straně spotřebitel není nucen k tomu, aby vstupoval do konkrétního smluvního vztahu s dodavatelem. Je pouze na něm, aby se řádně seznámil se závaznými podmínkami smluvního vztahu, tyto si důkladně promyslel a za své jednání převzal i ke konkrétním okolnostem věci přiměřenou, rozumnou, míru odpovědnosti. Musí počítat s tím, že půjčí-li si peníze formou úvěru, bude jejich vrácení druhá smluvní strana požadovat, a to včetně dohodnuté odměny. Ochranu spotřebitele nelze pojímat jako jeho ochranu před lehkomyslností a nezodpovědností. I s přihlédnutím k rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 6. 11. 2008, sp. zn. II. ÚS 2682/2008, je sporná rozhodčí doložka platná a důvody pro zrušení rozhodčího nálezu tak dány nejsou.

V dovolání, jehož přípustnost žalobce (dále též „dovolatel“) dovozuje z § 237 odst. 1 písm. c) zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, uplatňuje dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci (§ 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř.). Prosazuje názor, že odvolací soud chybně vyřešil otázku platnosti rozhodčí doložky pro spor ze směnky, která zajišťovala pohledávku věřitele ze spotřebitelského úvěru, pominul přímý vertikální účinek směrnice Rady 93/13/EHS, vylučující sjednání rozhodčí doložky ve spotřebitelských smlouvách a přehlédl, že jej rozhodčí nález odsuzoval k plnění odporujícímu dobrým mravům. Odvolací soud dostatečně nezohlednil, že rozhodkyně rozhodovala o požadavku na zaplacení směnky, jež zajišťovala nároky vyplývající ze spotřebitelského úvěru. Zdůrazňuje, že smyslem podpisu blankosměnky bylo zajištění závazku ze spotřebitelského úvěru, a proto není srozuměn se závěrem odvolacího soudu, že v případě takového směnečného závazku na spotřebitele nedopadá ochrana předvídaná ustanovením § 56 odst. 1 obč. zák. v návaznosti na § 52 odst. 3 obč. zák. Nemůže obstát ani názor, že sjednání rozhodčí doložky není spotřebitelskou smlouvou, neboť na jejím základě není poskytováno plnění a na účastníky směnečného vztahu nelze nahlížet jako na spotřebitele a dodavatele. Nelegálnost rozhodčích doložek ve spotřebitelských smlouvách podle dovolatele plyne ze znění směrnice Rady 93/13/EHS a např. z rozhodnutí Městského soudu v Brně vydaného pod sp. zn. 33 C 68/2008, z rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 28. 5. 2009, sp. zn. 12 Cmo 496/2008, a Nejvyššího soudu ze dne 21. 1. 2009, sp. zn. 32 Cdo 2312/2007. Namítá, že sjednaná smluvní pokuta byla nepřiměřeně vysoká, neboť vedle úroku z prodlení činila 600 % při prodlení v délce 56 dnů. Neodpovídala hospodářskému riziku věřitele, mohla být uplatňována jednostranně žalovanou a vytvářela tak značnou nerovnováhu v neprospěch spotřebitele. Byl tak dán důvod pro zrušení rozhodčího nálezu podle § 31 písm. f) z. r. ř., jelikož rozhodčí nález jej zavazuje k plnění, které podle § 3 odst. 1 a § 39 obč. zák. odporuje dobrým mravům. Se zřetelem k jednoinstančnosti rozhodčího řízení nemůže být zbaven možnosti domáhat se zrušení rozhodčího nálezu, jenž odsuzuje k plnění zákonem nedovolenému. Podle dovolatele ze shora uvedeného důvodu nebylo možno uzavřít platně rozhodčí doložku a Ing. Š. S. tak vydala rozhodčí nález na základě absolutně neplatné rozhodčí doložky, tudíž sama nebyla nadána pravomocí vydat rozhodčí nález. Lze současně pochybovat o její nepodjatosti v situaci, kdy žalovaná je de facto její klientkou (zajišťuje rozhodkyni předkládáním žalob majetkový prospěch ve formě odměny rozhodce za provedení rozhodčího řízení). Žalobce zdůrazňuje (s odkazem na § 30 z. r. ř. a § 114b o. s. ř.), že mu nebyla poskytnuta možnost věc před rozhodkyní projednat, jestliže se měl ve věci vyjádřit pouze v sedmidenní, tj. nepřiměřeně krátké, lhůtě, přičemž v řízení před soudem je lhůta k vyjádření třicetidenní. Rozhodkyně jej ve výzvě k vyjádření měla poučit, že rozhodne jen na základě vyjádření a důkazů zaslaných jí v této lhůtě. Závěrem dovolatel dodává, že se zřetelem k rozhodnutí Evropského soudního dvora ze dne 26. 10. 2006, sp. zn. C-168/05, je národní soud povinen přihlédnout k neplatnosti rozhodčí doložky i tehdy, nevznesl-li spotřebitel námitku neplatnosti rozhodčí doložky v rozhodčím řízení, ale uplatnil ji až v řízení o zrušení rozhodčího nálezu. S tímto odůvodněním žalobce navrhl zrušit rozsudek Vrchního soudu v Olomouci a taktéž rozsudek Krajského soudu v Brně a věc vrátit soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Žalovaná navrhla dovolání odmítnout, popř. jako nedůvodné zamítnout. Rozsudek odvolacího soudu není rozhodnutím, které má ve věci samé po právní stránce zásadní význam, a dovolání proti němu tak není přípustné. Odmítá dovolatelovu argumentaci a ztotožňuje se se závěry, k nimž dospěly soudu obou stupňů. Otázka, zda lze platně sjednat rozhodčí doložku pro směnečný nárok, tj. i pro nárok ze směnky, která plnila zajišťovací funkci ve vztahu ke smluvnímu plnění, již byla Nejvyšším soudem vyřešena např. v rozsudku ze dne 30. 11. 2011, sp. zn. 29 Cdo 1130/2011. V této věci, kdy byl řešen spor o zrušení rozhodčího nálezu, jímž byla dlužníku uložena povinnost k zaplacení pohledávky z původně blankosměnky vystavené k zajištění pohledávek ze smlouvy o úvěru, která je smlouvou spotřebitelskou, Nejvyšší soud uzavřel, že rozhodčí smlouvu lze uzavřít i ohledně sporu o zaplacení směnky, neboť nároky ze směnek mají majetkovou povahu; taková rozhodčí doložka se pak vztahuje i na spor o zaplacení směnky, kterou byla pohledávka ze smlouvy zajištěna. Bez zřetele na dosavadní judikaturu má žalovaná za to, že zákon sjednávání rozhodčích doložek pro směnečné nároky, jimiž bylo zajištěno splnění závazku ze spotřebitelské smlouvy, nezakazuje. Ztotožňuje se se závěrem odvolacího soudu, že nárok ze směnky není nárokem ze spotřebitelské smlouvy. Institut ochrany spotřebitele neznamená jeho absolutní ochranu v tom smyslu, že by se mohl ex post dovolávat neplatnosti svých právních úkonů, které učinil dobrovolně. Poukazujíc na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 6. 2010, sp. zn. 23 Cdo 1201/2009, prosazuje názor, že i jeho ochrana má své meze. K argumentaci žalobce, založené na důvodu zrušení rozhodčího nálezu podle § 31 písm. f) z. r. ř., odkázala na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 2009, sp. zn. 33 Cdo 2675/2007, v němž dovolací soud přijal a odůvodnil závěr, podle něhož nelze zrušit rozhodčí nález proto, že zavazuje k plnění, které je v rozporu s dobrými mravy. Nebylo důvodu se v rozhodčím řízení ani zabývat výší smluvní pokuty, která odpovídala vyplňovacímu právu blankosměnky. Zbývající dovolací námitky žalovaná nepovažovala za relevantní a blíže proti nim nebrojila.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Podle § 236 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu ve znění účinném do 31. 12. 2012 (čl. II. bod 7. zákona č. 404/2012 Sb.), lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.

Předpokladem přípustnosti dovolání podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. je závěr dovolacího soudu, že rozhodnutí odvolacího soudu nebo některá v něm řešená právní otázka mají po právní stránce zásadní význam. Podle § 237 odst. 3 o. s. ř. má rozhodnutí odvolacího soudu po právní stránce zásadní význam (odstavec 1 písm. c/) zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je soudy rozhodována rozdílně, nebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak; k okolnostem uplatněným dovolacími důvody podle § 241a odst. 2 písm. a) a § 241a odst. 3 o. s. ř. se nepřihlíží.

Nejvyšší soud shledává dovolání přípustným podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. pro řešení otázky platnosti rozhodčí doložky pro spor ze směnky, která zajišťovala pohledávku věřitele ze spotřebitelského úvěru, neboť v rozhodovací praxi dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena.

Podle § 242 odst. 3 o. s. ř. rozhodnutí odvolacího soudu lze přezkoumat jen z důvodů uvedených v dovolání. Je-li dovolání přípustné, dovolací soud přihlédne též k vadám uvedeným v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o. s. ř., jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, i když nebyly v dovolání uplatněny. Žalobce žádnou z těchto vad v dovolání nenamítá a jejich existence nevyplývá ani z obsahu spisu; dovolací soud se tedy zabýval pouze výslovně uplatněným dovolacím důvodem, jak byl obsahově vymezen.

Podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. lze dovolání podat z důvodu, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Při řešení uvedené právní otázky dovolací soud vycházel ze skutkového stavu zjištěného soudy obou stupňů, neboť v případě dovolání přípustného podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. je závěr o skutkovém stavu nezpochybnitelný (srovnej § 241a odst. 3 o. s. ř.).

Ze skutkových zjištění soudů obou stupňů v návaznosti na obsah spisu vyplývá, že dne 11. 11. 2009 uzavřel žalobce se společností D. smlouvu v záhlaví označenou „Quick půjčky“ podle § 497 a násl. ustanovení zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku v platném znění, s výší úvěru 30 000 Kč se splatností celého úvěru dne 22. 9. 2010 (dále jen „smlouva o úvěru“). Týdenní splátka úvěru představovala 1087 Kč, která měla být zaplacena vždy ve středu, úrok za dobu splatnosti byl vyčíslen částkou 5200 Kč. Při dohodnutém rozložení splátek a konečné splatnosti úvěru (poslední splátky) šlo o 45 týdnů, což znamenalo, že roční procentní sazba nákladů (RPSN) podle drobně psaného textu ve smlouvě představovala 234,1 %. Ve smlouvě o úvěru bylo dohodnuto, že zajištění bude provedeno vystavením vlastní blankosměnky s místem placení Praha, vystavené dne 11. 11. 2009, na řad společnosti D. (bod 8. smlouvy o úvěru). Dále bylo sjednáno, že „k zajištění řádného a včasného uhrazení veškerých pohledávek společnosti D. za dlužníkem (žalobcem) vzniklých na základě nebo v souvislosti s touto smlouvou dlužník a společnost D. uzavírají v souladu s § 551 obč. zák. dohodu o srážkách ze mzdy, na jejímž základě dlužník výslovně a neodvolatelně souhlasí s tím, že pokud se dostane do prodlení s plněním finančních závazků vyplývajících z této smlouvy, může společnost D. požadovat, aby dlužníkovi prováděl plátce jeho mzdy (zaměstnavatel) srážky ze mzdy, a to v plné výši stanovené dle této smlouvy, jejichž aktuální výši společnost D. oznámí plátci mzdy s tím, že výše srážek ze mzdy nesmí překročit výši stanovenou občanským soudním řádem v ustanoveních o výkonu rozhodnutí, a to až do úplného zaplacení výše uvedených finančních závazků včetně úroků a smluvních pokut a aby sražené částky poukazoval na účet společnosti D., který společnost D. určí v oznámení“ (bod 9. smlouvy o úvěru). „Za porušení povinností dlužníka vyplývajících z této smlouvy či Podmínek pro poskytnutí úvěru Quick půjčky (zejména povinnosti hradit řádně a včas dohodnuté splátky úvěru) sjednaly smluvní strany smluvní pokutu, kterou je dlužník povinen uhradit společnosti D. Výše smluvní pokuty se řídí bodem 7 Podmínek pro poskytnutí úvěru Quick půjčky ke dni vzniku nároku na smluvní pokutu. Smluvní pokuta je splatná v den porušení povinnosti dlužníka a v případě pochybností na požádání. Součástí smlouvy o úvěru Quick půjčce je rozhodčí doložka“ (bod 10. smlouvy o úvěru). Dlužník se dále zavázal, že svůj závazek vůči žalované bude hradit v termínu k rukám jejího zástupce či jiné oprávněné osoby proti vystavenému pokladnímu dokladu a splatí ho v plné výši včetně příslušenství. Souhlasil s tím, aby v případě, že poruší smlouvu o úvěru nebo Podmínky pro poskytnutí úvěru Quick půjčky, zejména nebude-li řádně a včas hradit splátky úvěru, aby žalovaná „vymáhala své pohledávky dle bodu 9 této smlouvy a dále s využitím rozhodčího řízení, soudů a exekutorů popř. postoupila směnku třetím osobám k vymáhání“. Zároveň prohlásil, „že si přečetl podmínky pro poskytnutí úvěru Quick půjčky, které jsou nedílnou součástí smlouvy o poskytnutí úvěru Quick půjčky a se kterými výslovně souhlasí a bude se jimi řídit. Z bodu 1. „Podmínek pro poskytnutí úvěru Quick půjčky“ zachycených na samostatné listině, se podává, že společnost D. (dále jen „věřitel“) poskytuje v souladu s obecně závaznými právními předpisy úvěry Quick půjčky na základě uzavřené písemné smlouvy o úvěru Quick půjčky a bianco směnky. Součástí smlouvy o úvěru Quick půjčky jsou tyto podmínky pro poskytnutí úvěru Quick půjčky (dále jen „Podmínky“). Navrhovatelem je označována v textu těchto podmínek osoba žádající poskytnutí úvěru Quick půjčky na základě písemného návrhu na poskytnutí úvěru Quick půjčky (a to od okamžiku podání návrhu na poskytnutí úvěru Quick půjčky do doby uzavření smlouvy o úvěru Quick půjčky). Úvěr lze poskytnout pouze na základě úzavřené písemné smlouvy o úvěru Quick půjčky a podepsané bianco směnky dle podmínek fyzickým osobám, které jsou starší 18 let a mají trvalý pobyt v ČR (bod

3. Podmínek). Podle bodu 7. Podmínek úvěr Quick půjčky včetně úroků z úvěru, poplatku za sjednání úvěru je splatný v dohodnutých částech (nadále jen „ve splátkách“). Pro případ, že dlužník nedodrží kterýkoliv termín splatnosti a výši splátek nebo nesplatí ostatní peněžní závazky vyplývající ze smlouvy o úvěru Quick půjčky řádně a včas, sjednává věřitel s dlužníkem úrok z prodlení ve výši 0,5 % z dlužné částky za každý den prodlení až do splacení celé dlužné částky a dále smluvní pokutu. Tato smluvní pokuta se sjednává ve výši: 30 % z dlužné částky, minimálně však 300 Kč, bude-li dlužník v prodlení s kteroukoliv splátkou déle než 21 kalendářních dní nebo jeho dlužná částka dosáhne nejméně trojnásobku týdenní splátky. Smluvní pokuta dle předchozí věty se zvyšuje na 45 % z dlužné částky, minimálně však 1500 Kč, bude-li dlužník v prodlení s kteroukoliv částkou déle než 35 kalendářních dnů nebo jeho dlužná částka dosáhne nejméně pětinásobku týdenní splátky. V případě prodlení dlužníka s kteroukoliv splátkou, které bude delší než 21 dní, vzniká věřiteli nárok na smluvní pokutu ve výši 5 % z částky poskytnutého úvěru (jistiny), přičemž smluvní pokuta včetně úroku z prodlení jsou v takovém případě splatné nejpozději v den splacení poslední splátky úvěru. Věřitel je oprávněn v tomto případě smluvní pokuty nebo úrok z prodlení po dlužníkovi nepožadovat. Dopustí-li se dlužník hrubého porušení podmínek, za které smluvní strany považují případ prodlení dlužníka se kteroukoliv splátkou delší než 56 kalendářních dní nebo případ, kdy dlužná částka dlužníka dosahuje nejméně osminásobku týdenní splátky, bude celý zůstatek úvěru, včetně úroků, poplatku za sjednání úvěru a případných dalších závazků dlužníka okamžitě zesplatněn. Zesplatněním se rozumí, že celý zůstatek úvěru, včetně úroků, úroku z prodlení, poplatku za sjednání úvěru a případných dalších závazků dlužníka se stává splatným, přičemž zesplatnění nastává automaticky tím, že došlo k hrubému porušení podmínek, a to dnem, kdy došlo k hrubému porušení podmínek dle předchozí věty. Smluvní pokuta pro případ hrubého porušení podmínek ze strany dlužníka se sjednává ve výši pětinásobku celkové dlužné částky. Dlužník výslovně prohlašuje, že s touto výší smluvní pokuty na základě svého svobodného rozhodnutí souhlasí a nepovažuje ji za jakkoliv nepřiměřenou či odporující dobrým mravům, což potvrzuje svým podpisem na těchto podmínkách. Věřitel je oprávněn okamžitě zesplatnit úvěr, jakmile se dozví, že úvěr byl poskytnut na základě nepravdivých nebo hrubě zkreslených údajů ze strany dlužníka, nebo že byly podstatné údaje zamlčeny (bod 7. Podmínek). Věřitel je oprávněn účtovat dlužníkovi náklady spojené s vymáháním všech dlužných částek ve výši stanovené v bodě 7 těchto podmínek ke dni započetí vymáhání dlužných pohledávek (bod 12. Podmínek) Úvěr Quick půjčky poskytovaný věřitelem musí být po dobu trvání smluvního vztahu plně zajištěn. Pod plným zajištěním se rozumí zajištění ve výši poskytnutých peněžních prostředků a veškerého příslušenství, tj. poplatků souvisejících s poskytnutím úvěru Quick půjčky. Forma zajištění je zejména biancosměnka vystavená dlužníkem (navrhovatelem) bez vypsání data splatnosti a částky, která bude určena celkovou výší dlužné částky, tj. dlužným zůstatkem nesplaceného úvěru, úroků z úvěru, úroků z prodlení, poplatku za sjednání úvěru, smluvních pokut, nákladů na vymáhání, vše v souladu se smlouvou o úvěru Quick půjčky a bodem 7. těchto podmínek (bod 13. Podmínek) V případě hrubého porušení smlouvy o úvěru Quick půjčky či Podmínek pro poskytnutí úvěru Quick půjčky vzniká věřiteli nárok na smluvní pokutu dle bodu 7 těchto podmínek. Hrubým porušením Smlouvy o úvěru Quick půjčky se kromě případu uvedeného v bodě 7 těchto podmínek rozumí také uvedení nepravdivých údajů a prohlášení v některém z dokumentů, které jsou součástí Smlouvy o úvěru Quick půjčky, nebo v samotném Návrhu na poskytnutí úvěru Quick půjčky. Dlužník výslovně souhlasí s tím, že v případě hrubého porušení Smlouvy o úvěru Quick půjčky či Podmínek pro poskytnutí úvěru Quick půjčky je věřitel oprávněn k dopsání data splatnosti v biancosměnce a směnečné částky, určené celkovou výší dlužné částky, blíže specifikované v bodě 13 těchto podmínek, a je oprávněn k vymáhání celé směnečné sumy soudní cestou nebo v rozhodčím řízení, byla-li platně sjednána rozhodčí doložka, a v exekučním řízení (bod 14. Podmínek). Dlužník je povinen splácet poskytnutý úvěr včetně úroků a poplatků (dále též jen „platba“) ve splátkách, termínech splatnosti, způsobem a v místě, tak jak byly dohodnuty ve Smlouvě o úvěru Quick půjčky (bod 17. Podmínek). Smlouva o úvěru Quick půjčky je uzavřena na dobu trvání závazku z ní, jakož i závazků plynoucích ze směnky vlastní, vystavené dlužníkem v souvislosti s touto smlouvou. Smlouvu o úvěru Quick půjčky není dlužník oprávněn vypovědět.

Odstoupení od smlouvy je možné jen ze zákonem stanovených důvodů (bod 18. Podmínek). Tyto podmínky nabývají platnosti a účinnosti dnem podpisu Smlouvy o úvěru Quick půjčky, jejíž jsou součástí (bod 19. Podmínek) Výše dlužné částky při poskytnutí úvěru – Quick půjčky a vystavení vlastní biancosměnky dne 11. 11. 2009 činí 48 900 Kč. Pod výše uvedeným textem se nachází prohlášení, že žalobce souhlasí s podmínkami pro poskytnutí úvěru – Quick půjčky a jeho podpis. Podle listiny označené jako „rozhodčí doložka" ze dne 11. 11. 2009 se smluvní strany dohodly na tom, že veškeré majetkové spory, které by v budoucnu vznikly z právních vztahů mezi účastníky této rozhodčí doložky, které se týkají předmětu podnikání společnosti D., zejména ze smluv o úvěru, smluv o půjčce, smluv a dohod o jiných finančních službách poskytovaných společností D., uzavřených mezi výše uvedenými stranami nebo ze všech jednostranných právních úkonů jednoho z účastníků této rozhodčí doložky vůči druhému účastníkovi, zejména z ručitelských závazků (dále jen právní vztahy), ať už vznikly nebo byly učiněny před podpisem či po podpisu této rozhodčí doložky, jakož i spory, které vzniknou v souvislosti s těmito právními vztahy, včetně otázek jejich platnosti, výkladu, realizace či ukončení, otázek práv z těchto právních vztahů přímo vznikajících, otázek právní platnosti těchto právních vztahů, jakož i práv s těmito právy souvisejícími, a to i v případě, že tyto právní vztahy budou neplatné, budou zrušeny nebo od nich bude odstoupeno, jakož i spory ze směnek zajišťujících závazky ze smluvních vztahů účastníků této rozhodčí doložky (dále jen „spory"), budou rozhodovány v rozhodčím řízení s vyloučením pravomoci obecných soudů, a to jedním rozhodcem Ing. Š. S., který je určen dohodou stran. Rozhodce funkci přijme písemně (čl. I. bod 1. 1. rozhodčí doložky). Pokud se výše jmenovaný rozhodce funkce písemně vzdá nebo bude ze zákonných důvodů z rozhodování sporu vyloučen, bude funkci rozhodce vykonávat jeden rozhodce, kterého jmenuje Ing. H. Č. (čl. I. bod 1. 2. rozhodčí doložky). Rozhodčí řízení je neveřejné a bude probíhat podle pravidel, obsažených v této rozhodčí doložce (rozhodčí řád), jimiž se bude řídit jak rozhodce, tak účastníci řízení před rozhodcem. Není-li touto rozhodčí doložkou ujednáno nic jiného, platí přiměřeně zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, a přiměřené občanský soudní řád, popř. i obchodní zvyklosti (čl. II. bod 2. 1. rozhodčí doložky). Strany pověřují rozhodce, aby rozhodoval podle zásad spravedlnosti (čl. II. bod 2. 2. rozhodčí doložky). Místem konání rozhodčího řízení je místo určené rozhodcem. Rozhodce při určení místa konání rozhodčího řízení zváží zejména hledisko hospodárnosti řízení. Rozhodčí řízení probíhá výhradně v českém nebo slovenském jazyce. Po zahájení řízení bude veškerá s tímto řízením související komunikace účastníka za rozhodcem zpravidla v písemné formě. Tím není vyloučeno zejména osobní předávání a přebírání písemností mezi rozhodcem a účastníky (čl. II. bod 2. 3. rozhodčí doložky). Rozhodce rozhoduje bez ústního jednání na základě písemných podání, důkazů a materiálů, které předloží strany. Rozhodce může požadovat doplnění důkazních materiálů, popřípadě je oprávněn nařídit ústní jednání. O ústním jednání pořizuje rozhodce zápis (čl. II. bod 2. 4. 5. rozhodčí doložky). Rozhodčí řízení končí vydáním rozhodčího nálezu nebo vydáním usnesení o zastavení řízení. Rozhodčí nález se vydává v případech, kdy se rozhoduje ve věci samé anebo se ukládá povinnost nahradit náklady řízení (čl. II. bod 2. 6. 1. rozhodčí doložky). Rozhodčí nález nemusí být odůvodněn (čl. II. bod 2. 6. 3.). Z listiny označené jako „směnka číslo 3453750391" vyplývá, že tato byla vystavena v Plzni ze dne 11. 11. 2009, s místem placení: Praha, s prohlášením „za tuto směnku zaplatím dne 13. 2. 2010 na řad: společnosti D., s. r. o., P. – V., U. 618, IČ, částku 293 400 Kč, s poznámkou „bez protestu", splatnou u společnosti D., variabilní symbol = číslo směnky. Směnka je podepsána dlužníkem (žalobcem), který je identifikován jménem, příjmením, trvalým bydlištěm, rodným číslem a číslem jeho občanského průkazu. Rozhodčím nálezem vydaným Ing. Š. S., rozhodkyní se sídlem v B., dne 28. 4. 2010, pod číslem spisu 99/10, ve věci společnosti D. a žalobce, o zaplacení 293 400 Kč s příslušenstvím, uložila rozhodkyně žalovanému povinnost zaplatit žalobci částku 293 400 Kč s úrokem ve výši 6 % p. a. z částky 293 400 Kč od 13. 2. 2010 do zaplacení, to vše do tří dnů od doručení tohoto rozhodnutí. Současně rozhodla o povinnosti žalobce zaplatit uvedené společnosti náklady řízení spočívající v rozhodčím poplatku ve výši 5300 Kč. Z odůvodnění rozhodčího nálezu vyplývá, že směnku vlastní s doložkou „bez protestu" ze dne 11. 11. 2009 se splatností dne 13. 2. 2010 se žalobce zavázal zaplatit žalované směnečnou pohledávku v celkové výši 293 400 Kč. Místem placení směnky je Praha. Ke dni

podání žaloby žalobce výše uvedenou směnečnou sumu neuhradil. Pravomoc rozhodnout spor rozhodčím řízení byla dána rozhodčí doložkou ze dne 11. 11. 2009.

Podle § 23 odst. 1 zákona č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů, právní vztahy týkající se spotřebitelského úvěru vzniklé přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se řídí dosavadními právními předpisy.

Podle § 2 zákona č. 321/2001 Sb., o některých podmínkách sjednávání spotřebitelského úvěru a o změně zákona č. 64/1986 Sb. (dále jen „zákon o spotřebitelském úvěru"), pro účely tohoto zákona se rozumí spotřebitelským úvěrem poskytnutí peněžních prostředků nebo odložená platba, například ve formě úvěru, půjčky nebo koupě najaté věci, za které je spotřebitel povinen platit (písm a./), spotřebitelem fyzická osoba, která při uzavírání a plnění smlouvy nejedná v rámci své obchodní nebo jiné podnikatelské činnosti a v jejíž prospěch je spotřebitelský úvěr sjednáván (písm. b/), věřitelem fyzická nebo právnická osoba poskytující spotřebitelský úvěr v rámci své obchodní nebo jiné podnikatelské činnosti nebo sdružení takovýchto osob, (písm. c/).

Podle § 12 zákona o spotřebitelském úvěru splácí-li spotřebitel spotřebitelský úvěr prostřednictvím směnky nebo šeku nebo zajišťuje-li jimi jeho splacení, musí si věřitel počínat tak, aby byla zachována všechna práva spotřebitele, která vyplývají ze smlouvy o poskytnutí spotřebitelského úvěru.

Podle § 52 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku jsou spotřebitelskými smlouvami smlouvy kupní, smlouvy o dílo, případně jiné smlouvy, pokud smluvními stranami jsou na jedné straně spotřebitel a na druhé straně dodavatel.

Podle § 55 odst. 2 obč. zák. ve znění účinném do 31. 7. 2010 ujednání ve spotřebitelských smlouvách ve smyslu § 56 se považují za platná, pokud se spotřebitel nedovolá jejich neplatnosti (§ 40a). Ovlivňuje-li však takové ujednání přímo i další ujednání smlouvy, může se spotřebitel dovolat neplatnosti celé smlouvy.

Podle § 56 odst. 1 obč. zák. spotřebitelské smlouvy nesmějí obsahovat ujednání, která v rozporu s požadavkem dobré víry znamenají k újmě spotřebitele značnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran.

Se zřetelem ke shora citovaným ustanovením zákona č. 321/2001 Sb. (viz § 23 odst. 1 zákona č. 145/2010 Sb.) a občanského zákoníku lze uzavřít, že účastníci uzavřeli dne 11. 11. 2009 smlouvu o spotřebitelském úvěru. Podle „Podmínek pro poskytnutí úvěru Quick půjčky", které jsou součástí smlouvy o úvěru, podmínkou pro uzavření smlouvy o úvěru a poskytnutí finanční částky 30 000 Kč bylo současné vystavení blankosměnky vlastní na řad věřitele (poskytovatele úvěru). Mimo zajištění směnkou byla návratnost úvěru zajištěna dohodou o srážkách ze mzdy, smluvní pokutou a byla dohodnuta výše úroků z prodlení. Ve smlouvě účastníci prohlásili, že její součástí (i když je zachycena na samostatné listině) je rozhodčí doložka, podle které veškeré majetkové spory, které by v budoucnu vznikly z právních vztahů mezi účastníky této rozhodčí doložky (…), jakož i spory ze směnek zajišťujících závazky ze smluvních vztahů účastníků rozhodčí doložky, budou rozhodovány jedinou rozhodkyní Ing. Š. S. Smlouva o úvěru a rozhodčí doložka jsou zachyceny na předtištěných formulářích (v záhlaví je uvedeno zkrácené obchodní jméno původní žalované D.), v nichž jsou pouze ručně dopsána generália žalobce; podmínky pro poskytnutí úvěru Quick půjčky mají taktéž povahu předtištěné listiny. Podle uvedených znaků je smlouva o úvěru smlouvou adhezní, pro niž je charakteristické, že její obsah byl předem určen žalovanou poskytující spotřebitelský úvěr v rámci své obchodní činnosti, aniž jej spotřebitel měl možnost ovlivnit. Uvedený závěr podporuje okolnost, že podmínkou poskytnutí úvěru je ze strany spotřebitele povinná akceptace vystavené směnky vlastní, a to, že ve formuláři, kterým se sjednává rozhodčí doložka, je již předem vyplněno (zakomponováno do tištěného textu) jméno budoucího rozhodce, tzn. že spotřebiteli nebylo

umožněno o osobě rozhodce vyjednávat. Tímto způsobem sjednaná smlouva o úvěru včetně jejího zajištění vykazuje znaky obchodního jednání charakterizovaného pojmem „přijmi nebo nech být“ (take it or leave it); spotřebitel nemá jinou možnost, než smlouvu přijmout nebo odmítnout jako celek.

Skutečnost, že úprava spotřebitelských smluv má svůj původ v právu Evropské unie (viz § 51a obč. zák.), ovlivňuje postavení smluvních stran mimo jiné v tom směru, že národní úpravu, třebaže neprovádějící nebo nedostatečně provádějící směrnici, je nutné v co největším rozsahu interpretovat ve světle znění a účelu směrnice, aby bylo dosaženo výsledku uvedeného ve směrnici (nepřímý účinek) (ESD, C-106/89, ve věci Marleasing SA proti La Comercial Internationale de Alimentacion SA, ESD, C-240–244/98, ve věci Océano Grupo proti Rocio Murciano Quintero, ESD, C-212/04, ve věci Konstantinos Adeneler a ostatní, Sbírka rozhodnutí I-06057/2006). Autonomní charakter práva Evropské unie (tedy i směrnice Rady 93/13/EHS z 5. 4. 1993, o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách) znamená, že výklad směrnic i provádějící národní úpravy musí být vždy prováděn v kontextu práva Evropské unie, a nikoliv národního práva a jeho pojmosloví (ESD, C-29/76, ve věci LTU Lufttransportunternehmen GmbH & Co. KG proti Eurocontrol); tento princip akcentoval Nejvyšší soud např. v usnesení ze dne 27. 9. 2012, sp. zn. 33 Cdo 3793/2011, publikovaném pod č. 12/2013 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek.

Nezbytnost ochrany spotřebitele je dána jeho nerovným postavením ve vztahu spotřebitel – dodavatel (obchodník profesionál), vyplývajícím z nerovnováhy vyjednávací síly (shora zmíněné jednání charakterizované sloganem „přijmi nebo nech být“), nerovnoměrnosti znalostí (u profesionála větší zkušenost s prodejem nabízeného výrobku, produktu či služeb, doprovázená zpravidla i lepší znalostí práva) a z ekonomické neúměrnosti zdrojů (ve věcech spotřebitelského úvěru je to spotřebitel, jenž pro nedostatek finančních prostředků žádá o úvěr u věřitele, který má úvěrování v předmětu podnikání). Systém ochrany zavedený směrnicí 93/13 vychází z myšlenky, že se spotřebitel nachází v nerovném postavení vůči prodávajícímu nebo poskytovateli z hlediska jak vyjednávací síly, tak úrovně informovanosti, což ho vede k tomu, že přistoupí k podmínkám předem vyhotoveným prodávajícím nebo poskytovatelem, aniž může ovlivnit jejich obsah (ESD, C-240/98 až C-244/98, ve věci Océano Grupo Editorial a Salvat Editores, Recueil, bod 25, a ESD, C-168/05, Mostaza Claro, bod 25). Vzhledem k takovému nerovnému postavení čl. 6 odst. 1 směrnice stanoví, že nepřiměřené podmínky (zneužívající klauzule) „nejsou pro spotřebitele závazné“. Jak vyplývá z judikatury, jedná se o kogentní ustanovení, které směřuje k nahrazení formální rovnováhy, kterou smlouva nastoluje mezi právy a povinnostmi smluvních stran, rovnováhou skutečnou, která umožňuje obnovit rovnost mezi těmito smluvními stranami (výše uvedený rozsudek Mostaza Claro, bod 36, a rozsudek ve věci C-243/08, Pannon GSM, bod 25). K tomu, aby mohla být zajištěna směrnicí 93/13 zamýšlená ochrana, může být nerovné postavení existující mezi spotřebitelem a prodávajícím nebo poskytovatelem narovnáno pouze pozitivním zásahem, který je vnějším ve vztahu k samotným smluvním stranám (výše uvedené rozsudky Océano Grupo Editorial a Salvat Editores, bod 27, a Mostaza Claro, bod 26, jakož i rozsudek ve věci C-40/08, Asturcom Telecomunicaciones, bod 31). Soudní dvůr ve světle těchto zásad rozhodl, že vnitrostátní soud musí posuzovat zneužívající charakter určité smluvní klauzule i bez návrhu (výše uvedený rozsudek Asturcom Telecomunicaciones, bod 32). Možnost soudu přezkoumat zneužívající charakter určité klauzule z úřední povinnosti představuje prostředek vhodný zároveň k dosažení výsledku stanoveného v článku 6 směrnice, totiž zabránit tomu, aby byl konkrétní spotřebitel zneužívající klauzulí vázán, a přispět ke splnění cíle stanoveného v článku 7 této směrnice, jelikož takový přezkum může mít odrazující účinek napomáhající zabránění dalšímu používání zneužívajících klauzulí ve smlouvách uzavíraných mezi spotřebiteli a podnikateli (rozsudek ESD ve věci C-473/00, Cofidis, bod 32, a výše uvedený rozsudek Mostaza Claro, bod 27). Tato možnost přiznaná soudu byla posouzena jako nezbytná pro to, aby byla spotřebiteli zajištěna účinná ochrana, zejména s ohledem na nezanedbatelné nebezpečí, že tento spotřebitel o svých právech neví nebo je vykonává s obtížemi (výše uvedené rozsudky ve

věcech Cofidis, bod 33, jakož i Mostaza Claro, bod 28). Ochrana, kterou směrnice přiznává spotřebitelům, se tak vztahuje na případy, ve kterých spotřebitel, který s prodávajícím nebo poskytovatelem uzavřel smlouvu obsahující zneužívající klauzuli, neuplatní zneužívající charakter této klauzule buď proto, že o svých právech neví, nebo proto, že je odrazen od jejich uplatnění z důvodu nákladů, které by vyvolalo soudní řízení (výše uvedený rozsudek ve věci Cofidis, bod 34). Podle judikatury Soudního dvora unijní právo vnitrostátnímu soudu neukládá nepoužít vnitrostátní procesní pravidla spojující s takovým rozhodnutím, jako je rozhodčí nález, překážku věci rozsouzené, i kdyby to umožňovalo napravit porušení ustanovení unijního práva jakéhokoliv druhu, vyplývající z dotčeného rozhodnutí (viz výše uvedený rozsudek ve věci Asturcom Telecommunicaciones, bod 37). Soudní dvůr měl již v této souvislosti příležitost upřesnit, že za účelem zajištění jak stability práva a právních vztahů, tak řádného výkonu spravedlnosti je důležité, aby soudní rozhodnutí, která se po vyčerpání možných procesních prostředků nebo po uplynutí lhůt stanovených pro tyto procesní prostředky stala konečnými, již nemohla být zpochybněna (výše uvedený rozsudek ve věci Asturcom Telecommunicaciones, bod 36). Rovněž při neexistenci právní úpravy Evropské unie v dané oblasti spadají podmínky naplňování zásady překážky věci rozsouzené na základě zásady procesní autonomie vnitrostátních právních řádů členských států do působnosti těchto právních řádů. Tyto podmínky nicméně nesmějí být méně příznivé než ty, kterými se řídí obdobné situace vnitrostátní povahy (zásada rovnocennosti), ani nesmějí být upraveny tak, aby v praxi nadměrně ztěžovaly nebo znemožňovaly výkon práv přiznaných právním řádem Unie (zásada efektivity) – výše uvedený rozsudek ve věci Asturcom Telecommunicaciones, bod 38. Zásada rovnocennosti vyžaduje, aby podmínky uložené vnitrostátním právem k tomu, aby pravidlo práva Unie bylo uplatněno i bez návrhu, nebyly méně výhodné než podmínky, kterými se řídí uplatnění pravidel vnitrostátního práva stejné právní síly z moci úřední (výše uvedený rozsudek ve věci Asturcom Telecommunicaciones, bod 49). Podle judikatury Soudního dvora tato směrnice představuje jako celek opatření nezbytné ke splnění poslání svěřených Evropské unii, a zvláště ke zvyšování životní úrovně a kvality života v celé Unii (viz výše uvedené rozsudky ve věcech Mostaza Claro, bod 37, a Asturcom Telecommunicaciones, bod 51). Vzhledem k povaze a významu veřejného zájmu, ze kterého vychází ochrana, kterou směrnice 93/13 zajišťuje spotřebitelům, musí být její článek 6 považován za normu rovnocennou vnitrostátním pravidlům, která uvnitř vnitrostátního právního řádu mají status kogentních norem (výše uvedený rozsudek Asturcom Telecommunicaciones, bod 52).

Ochrany spotřebitele se dosahuje zejména zákazem určitých (typových) smluvních ujednání, resp. chování dodavatele, která jsou nejčastěji se vyskytujícími nekalými podmínkami (tzv. unfair terms) ve spotřebitelských smlouvách. S poukazem na pojmy „dobrá víra“ a „významná nerovnováha mezi právy a povinnostmi smluvních stran“ článek 3 směrnice 93/13 vymezuje prvky, které dávají určité smluvní klauzuli, která nebyla individuálně sjednána, zneužívající charakter, pouze abstraktně (viz v tomto smyslu ESD, rozsudek C-478/99, Komise v. Švédsko, bod 17, jakož i C-237/02, Freiburger Kommunalbauten, bod 19). Článek 3 odst. 2 uvedené směrnice však stanoví, že klauzule je vždy považována za nesjednanou individuálně, jestliže byla sepsána předem, a spotřebitel proto nemohl mít žádný vliv na její obsah, zejména v souvislosti s předem sepsanou běžnou (adhezní) smlouvou. Nelze přitom pominout, že příloha, na kterou odkazuje čl. 3 odst. 3 směrnice 93/13, obsahuje informativní a příkladný výčet klauzulí, které jsou pokládány za zneužívající. „Pro kvalifikaci konkrétního smluvního ujednání jako zneužívající klauzule bude vždy rozhodující, zda je možno ji subsumovat pod tuto definici. Příloha obsahuje jenom příkladný výčet typických zneužívajících klauzulí, který má ten význam, že položky v něm uvedené jsou vždy považovány za zneužívající (mají-li obecné znaky podle čl. 3 odst. 1). Zneužívajícími klauzulemi však mohou být i jakákoli jiná ujednání, jestliže naplňují znaky uvedené v čl. 3 odst. 1 směrnice. Zneužívající klauzulí může být především jenom smluvní ustanovení individuálně neprojednané, jestliže v rozporu s požadavkem dobré víry vytváří v neprospěch spotřebitele výraznou nerovnováhu mezi právy a povinnostmi vyplývajícími ze smlouvy (…) Definice je založena na třech prvcích (…) individuálně projednaná rozhodčí doložka může být platná (…) ba dokonce i individuálně neprojednaná doložka za určitých

okolností může být platná. Nebude-li splňovat dva další definiční znaky zneužívající klauzule, je třeba považovat ji za platnou“ (viz článek prof. JUDr. Ireny Pelikánové, CSc., Bulletin advokacie č. 10/2011).

Základ národní (vnitrostátní) právní úpravy ochrany spotřebitele představují ustanovení § 51a a následující obč. zák., která jsou recepcí šesti směrnic Evropské unie do právního řádu České republiky, mimo jiné i směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. 4. 1993 o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách. Vymezení pojmu nepřiměřených podmínek (zneužívajících klauzulí) obsahuje § 56 odst. 1 obč. zák., podle něhož spotřebitelské smlouvy nesmějí obsahovat ujednání, která v rozporu s požadavkem dobré víry znamenají k újmě spotřebitele značnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran. Rozpor s požadavkem dobré víry a nerovnováha práv a povinností jsou však podle znění článku 3 směrnice 93/13/EHS spojeny s tím, že jde o smluvní ujednání, které nebylo předmětem individuálního projednání. Oproti příloze směrnice ustanovení § 56 odst. 3 obč. zák. mezi demonstrativně vyjmenovaná nepřípustná ujednání (zneužívající klauzule) výslovně nezahrnuje požadavek na spotřebitele, který neplní svůj závazek, aby platil nepřiměřeně vysoké odškodné (písm. e/) a zbavení spotřebitele práva podat žalobu nebo použít jiný opravný prostředek, zejména požadovat na spotřebiteli, aby předkládal spory výlučně rozhodčímu soudu, na který se nevztahují ustanovení právních předpisů, nebo bránění uplatnění tohoto práva, nepřiměřené omezování důkazů, které má spotřebitel k dispozici, nebo ukládání důkazního břemene, které by podle použitelných právních předpisů mělo příslušet druhé smluvní straně, spotřebiteli (písm. q/). I přesto, že aplikace a interpretace práva je úkolem národních soudů, nelze pominout, že jsou povinny národní úpravu (v této věci ustanovení o nepřiměřených podmínkách), která nedostatečně provádí směrnici č. 93/13/EHS, interpretovat v co největším rozsahu ve světle znění a účelu směrnice, aby bylo dosaženo výsledku uvedeného ve směrnici (ESD, C-106/89, ve věci Marleasing SA proti La Comercial Internationale de Alimentacion SA, ESD, C-240–244/98, ve věci Océano Grupo proti Rocio Murciano Quintero, ESD, C-212/04, ve věci Konstantinos Adeneler a ostatní). Pokud jde o otázku, zda je konkrétní smluvní klauzule zneužívající povahy, či nikoli, uvádí článek 4 směrnice 93/13/EHS, že pro účely odpovědi je třeba zohlednit povahu zboží nebo služeb, pro které byla smlouva uzavřena, a s odvoláním na dobu uzavření smlouvy s ohledem na všechny okolnosti, které provázely uzavření smlouvy. V této souvislosti je třeba uvést, že je rovněž třeba posoudit důsledky, které může uvedená klauzule mít v rámci práva rozhodného pro smlouvu, což implikuje zkoumání vnitrostátního právního systému. Z toho plyne, že Soudní dvůr může v rámci výkonu pravomoci výkladu unijního práva, kterou mu svěřuje článek 267 SFEU, vykládat obecná kritéria použitá zákonodárcem Unie pro účely vymezení pojmu zneužívající klauzule. Nemůže se však naopak vyjadřovat k aplikaci těchto obecných kritérií na konkrétní klauzuli, která musí být zkoumána v závislosti na konkrétních okolnostech daného případu, a proto přísluší vnitrostátnímu soudu určit, zda je třeba takovou smluvní klauzuli, jako je klauzule dotčená ve věci v původním řízení, která podle konstatování předkládajícího soudu stanoví sankci v nepřiměřené výši, považovat s ohledem na všechny okolnosti, které provázely uzavření smlouvy, za zneužívající (usnesení Soudního dvora /osmého senátu/ C-76/10, ve věci Pohotovosť, s r. o., proti Ivetě Korčkovské, body 59 a 60).

Z pohledu shora podaného výkladu je zřejmé, že posouzení platnosti (pro spotřebitele nezávaznosti) sjednané rozhodčí doložky, kterou bylo dohodnuto, že spory ze směnky zajišťující závazky ze smlouvy o úvěru účastníků budou rozhodovány v rozhodčím řízení jedinou rozhodkyní Ing. Š. S., musí být provedeno na základě § 56 obč. zák. v závislosti na čl. 3 odst. 1 a přílohy směrnice č. 93/13/EHS, jakož i výkladu, který doposud v obdobných věcech podal Soudní dvůr Evropské unie (dříve Evropský soudní dvůr – dále jen „ESD“). Kromě toho, že soudy jsou povinny posuzovat zneužívající povahu rozhodčí doložky z úřední povinnosti, nutno mít na paměti, že příloha směrnice neobsahuje taxativní výčet zneužívajících klauzulí ve spotřebitelských smlouvách, nýbrž že jednotlivá písmena přílohy mají indikativní povahu (srovnej článek 3 odst. 3 směrnice) a že i § 56 odst. 3 obč. zák. identifikuje (možné) zneužívající klauzule pouze demonstrativním výčtem. Přestože občanský zákoník neřadí

výslovně mezi nepřiměřené smluvní podmínky (zneužívající klauzule) rozhodčí doložku, lze se jejím charakterem – pro jen demonstrativní výčet § 56 odst. 3 obč. zák. – zabývat v souzené věci z pohledu, zda odpovídá definičním znakům článku 3 odst. 1 směrnice č. 93/13/EHS. Na prvém místě je to otázka znaku, že nebyla „individuálně sjednána". „Prohlašuje-li Soudní dvůr Evropské unie ustanovení o zneužívajících klauzulích za kogentní (tj. za součást veřejného pořádku), pak to současně znamená, že tento pojem zneužívajících klauzulí musí být národním soudem chápán v souladu s výkladem Soudního dvora EU a konkrétní vyjádření v národním právu, pokud by tomuto výkladu odporovalo, nesmí být aplikováno" (srovnej již citovaný článek prof. JUDr. Ireny Pelikánové, CSc.). Přestože první definiční znak zneužívající klauzule, tj. podmínka nedostatku „individuálního projednání" není výslovně uvedena v § 56 odst. 1 obč. zák. (směrnice nebyla v tomto směru přesně transponována a česká právní úprava tak jde nad rámec daný směrnicí, neboť postihuje i ujednání, která byla sjednána individuálně), je nezbytné dotčené ustanovení vyložit tak, aby byly respektovány cíle a účel dotčené směrnice, při využití výkladu podávaného Soudním dvorem Evropské unie. Nutno mít na paměti, že „správný a náležitý výklad bezprostředně neaplikovatelných komunitárních pravidel národními soudy je nezbytným předpokladem jejich správné nepřímé aplikace, tedy jejich aplikace národními soudy prostřednictvím aplikace příslušných eurokonformně vykládaných vnitrostátních předpisů." Jen tímto způsobem pak mohou národní soudy „dostát jak povinnosti vykládat náležité vnitrostátní transpoziční či prováděcí předpisy výlučně eurokonformně, tak povinnosti vykládat nesprávné vnitrostátní transpoziční či prováděcí předpisy, ale i ostatní vnitrostátní předpisy, u nichž to přichází do úvahy, v nejvyšší možné míře eurokonformně, tj. v souladu s příslušnými, správně vyloženými, bezprostředně neaplikovatelnými komunitárními pravidly" (srovnej Král, R., Zásady aplikace komunitárního práva národními soudy, Praha: C. H. Beck, 2003, str. 55).

Se zřetelem k článku 3 odst. 2 směrnice Rady 93/13/EHS je nutno ustanovení § 56 odst. 1 obč. zák. vykládat tak, že nedovolenými (zneužívajícími) podmínkami (klauzulemi) jsou v prvé řadě taková smluvní ujednání, která byla sepsána předem, a spotřebitel proto nemohl mít žádný vliv na jejich obsah, zejména v souvislosti s předem sepsanou běžnou smlouvou. Tento znak nepochybně naplňuje rozhodčí doložka sjednaná (mimo jiné) pro případ sporů ze směnky zajišťující závazek ze smlouvy o úvěru. Pro závěr, že žalobci nebylo umožněno o ní vyjednávat, svědčí provázanost textu smlouvy o úvěru, Podmínek pro poskytnutí úvěru Quick půjčky (tyto listiny na sebe v předtištěném textu navzájem odkazují) a vystavení směnky podmiňující poskytnutí úvěru a taktéž to, že osoba rozhodce byla žalovanou určena (předtištěna – vyplněna) již v textu rozhodčí doložky. Jde-li o smlouvu o spotřebitelském úvěru, nelze posuzovat závazek z této smlouvy odděleně od použitých zajišťovacích prostředků (dohody o srážkách ze mzdy, smluvní pokuty a vystavené zajišťovací směnky) a to přesto, že dohoda o nich se nachází na samostatných listinách, se závěrem, že již nesouvisí se spotřebitelským úvěrem.

Platný občanský zákoník neurčuje jak pro potřeby odhalení zneužívajících klauzulí ve spotřebitelských smlouvách rozumět tomu, že má jít o ujednání, která v rozporu s požadavkem dobré víry znamenají k újmě spotřebitele značnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran, a tak jediným zdrojem vymezení těchto definičních znaků pro potřeby aplikace § 56 odst. 1 obč. zák. je znění směrnice 93/13/EHS a rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie. Směrnice byla přijata za účelem „stanovit obecným způsobem kritéria pro posuzování nepřiměřeného charakteru smluvních podmínek; (…) vzhledem k tomu, že posouzení nepřiměřeného charakteru podmínek podle zvolených obecných kritérií, zejména v činnostech prodeje nebo poskytování, které mají veřejnoprávní povahu a které poskytují kolektivní služby se zohledněním solidarity mezi uživateli, musí být doplněno o prostředek k celkovému hodnocení různých dotčených zájmů; že to staví do popředí požadavek přiměřenosti; že při posuzování přiměřenosti musí být brán zvláštní ohled na sílu vyjednávacích pozic stran, na to, zda měl spotřebitel nějakou pohnutku k tomu, aby souhlasil s podmínkou, a zda zboží bylo dodáno nebo služby poskytnuty na zvláštní objednávku spotřebitele; že požadavek

přiměřenosti může být uspokojen prodávajícím nebo poskytovatelem, jestliže jedná poctivě a přiměřeně s druhou stranou, jejíž oprávněné zájmy musí vzít v úvahu; (…) že hlavní předmět smlouvy a poměr kvalita/cena mohou být nicméně vzaty v úvahu při posuzování přiměřenosti jiných podmínek“ (patnáctý, šestnáctý a devatenáctý bod odůvodnění směrnice). Požadavek „dobré víry“ (znění § 56 odst. 1 obč. zák. v tomto ohledu nekoresponduje s oficiálním překladem článku 3 odst. 1 směrnice, jenž hovoří o „požadavku přiměřenosti“), jímž lze rozumět požadavek poctivosti jednání dodavatele (profesionálního obchodníka) vůči spotřebiteli, nutno při posuzování charakteru smluvního ujednání poměřovat se situací, kdy věřitel vyžaduje takový rozsah zajištění návratnosti úvěru, neodpovídající jeho vlastnímu ekonomickému riziku (návratnost úvěru ve výši 30 000 Kč). O poctivosti jednání žalované lze mít důvodné pochybnosti se zřetelem k tomu, že (podle obsahu spisu) před poskytnutím úvěru nezjišťovala majetkové poměry žalobce (žadatele o úvěr), jeho ekonomickou schopnost splácet úvěr v dohodnutých částkách a termínech (proklamace v odstavci druhém Podmínek pro poskytnutí úvěru na tom nic nemůže změnit), přičemž jakékoli porušení smluvních povinností je sankcionováno smluvní pokutou, jejíž výše není fixní, nýbrž se mění v průběhu času podle délky prodlení a podle výše dlužné splátky úvěru (viz odstavec sedmý Podmínek pro poskytnutí úvěru). V rozsudku ze dne 14. 3. 2013, C–415/11, ve věci Mohamed Aziz proti Caixa d’Estalvis de Catalunya, Tarragona i Manresa (Catalunyacaixa), Soudní dvůr vyložil, že pojem „významná nerovnováha“ v neprospěch spotřebitele je třeba posuzovat na základě analýzy vnitrostátních právních předpisů, které by se použily v případě neexistence dohody stran, aby bylo možné posoudit, zda a případně do jaké míry je právní postavení spotřebitele smlouvou zhoršeno ve srovnání s právním postavením, jaké by měl podle platné vnitrostátní právní úpravy. Stejně tak by za tímto účelem mělo být přezkoumáno právní postavení, v jakém se daný spotřebitel nachází s ohledem na prostředky, které má podle vnitrostátních právních předpisů k dispozici pro zabránění dalšímu používání zneužívajících klauzulí; za účelem zodpovězení otázky, zda je způsobena nerovnováha „v rozporu s požadavkem dobré víry“, je třeba ověřit, zda prodávající nebo poskytovatel, který jedná se spotřebitelem poctivě a přiměřeně, mohl rozumně očekávat, že by spotřebitel s předmětnou klauzulí souhlasil v rámci individuálního vyjednávání o obsahu smlouvy.

V souzené věci byla návratnost úvěru zajištěna dohodou o srážkách ze mzdy, smluvní pokutou (smluvní strany si taktéž sjednaly výši úroků z prodlení), přičemž z důvodu požadavku na „plné zajištění“ úvěru byla vystavena blankosměnka bez vypsání data splatnosti a částky, která měla být podle bodu 13. Podmínek určena celkovou výší dlužné částky, tj. dlužným zůstatkem nesplaceného úvěru, úroků z úvěru, úroků z prodlení, poplatku za sjednání úvěru, smluvních pokut a nákladů na vymáhání. Až do 24. 2. 2013 právní řád České republiky nevylučoval možnost pohledávku ze smlouvy o úvěru zajistit směnkou (§ 12 zákona č. 321/2001 Sb., popř. § 18 zákona odst. 1 zákona č. 145/2010 Sb.). Novelou provedenou zákonem č. 43/2013 Sb. směnku k zajištění takového závazku nelze použít. Pokud by se tak přesto stalo, není to důvodem neplatnosti směnky, ale důvodem solidární odpovědnosti věřitele a zprostředkovatele za způsobenou škodu (srovnej § 18 odst. 2 zákona č. 145/2010 Sb. ve znění pozdějších předpisů). Pomineme-li otázku (ne)vyváženosti smlouvy vyplývající z poměru mezi ekonomickým rizikem věřitele a (pře)zajištěním závazku (nepřiměřené záruky), je potřeba zabývat se otázkou platnosti rozhodčí doložky, podle níž by spory ze směnky zajišťující spotřebitelský úvěr měly být rozhodovány v rozhodčím řízení. Nelze přitom zajištění závazku směnkou (a svěření pravomoci rozhodci rozhodovat případné spory z takové směnky) posuzovat mimo kontext kauzálního vztahu ke spotřebitelskému úvěru.

Obecně nelze a priori prohlásit všechny rozhodčí doložky ve spotřebitelských smlouvách za nekalé (za zneužívající klauzule). Soudní důr Evropské unie podle shora citovaných rozhodnutí nechává na úvaze národních soudů, aby zvážily všechny okolnosti případu a poté rozhodly z úřední povinnosti, zda konkrétní rozhodčí doložka představuje zneužívající klauzuli. Nejvyšší soud v usnesení velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia ze dne 11. 5. 2011, sp. zn. 31 Cdo 1945/2010, s přihlédnutím k závěrům vyjádřeným např. v usnesení Ústavního soudu ze dne 26. 1. 2004, sp. zn. I.

ÚS 339/02, ze dne 4. 12. 2003, sp. zn. IV. ÚS 511/03, ze dne 29. 4. 2005, sp. zn. III. ÚS 166/05 či ze dne 12. 9. 2003, sp. zn. III. ÚS 145/03, ve vztahu k rozhodčím doložkám uvedl, že není možno pomocí zásady smluvní autonomie negovat v těchto případech zákonu odporující ujednání rozhodčí doložky, u níž lze dovozovat v zásadě zřetelnou snahu poškodit „slabšího" účastníka závazkového vztahu. Demokratický a právní stát totiž nemůže rezignovat na ochranu práv a oprávněných zájmů, které by mohly být ohroženy v řízení alternativním k soudnímu. Ústavní soud pak v nálezu ze dne 5. 10. 2011, sp. zn. II. ÚS 2164/10, akcentoval, že ochrana autonomie vůle nemůže být absolutní tam, kde existuje jiné základní právo jednotlivce nebo ústavní princip či jiný ústavně aprobovaný veřejný zájem, které jsou způsobilé autonomii vůle proporcionálně omezit (srov. též nález Ústavního soudu ze dne 6. 11. 2007, sp. zn. II. ÚS 3/06). V případě spotřebitele je zde veřejný zájem, vyplývající z kogentního charakteru spotřebitelského práva, prosazující princip ochrany spotřebitele. Nelze pominout, že podle uzavřené rozhodčí doložky spory ze směnky měly být projednány v rozhodčím řízení vedeném jedinou rozhodkyní Ing. Š. S., o jejíž osobě se zřetelem k tomu, že její určení bylo provedeno žalovanou v předtištěném textu rozhodčí doložky (bod I. 1. 1 rozhodčí doložky), nebylo žalobci (podle obsahu spisu) umožněno vyjednávat, designovaná rozhodkyně měla spor ze směnky rozhodovat podle zásad spravedlnosti (bod II. 2. 2 rozhodčí doložky), bez možnosti přezkumu rozhodčího nálezu podle § 27 věty první zákona č. 216/1994 Sb. V rozporu s § 12 zákona č. 321/2001 Sb. sjednaná rozhodčí doložka navozuje procesní nerovnováhu smluvních stran, neboť pravidla „zásad spravedlnosti", blíže nespecifikovaná v rozhodčí doložce, nijak nereflektují povinnost rozhodce zohlednit zajišťovací povahu směnky ve vztahu ke sjednanému spotřebitelskému úvěru, tak jak by tomu bylo v soudním řízení o směnečném nároku při posuzování tzv. kauzálních námitek. Rozhodčí doložka pro spory ze směnky v této věci naplňuje znak nepřiměřené (zneužívající) podmínky (klauzule), neboť vyvolává nerovnováhu mezi smluvními stranami, přičemž tato nerovnováha dosahuje takové intenzity, že je způsobilá vést ke značné procesní nevýhodě jednoho z účastníků řízení. Ve shora zmiňovaném nálezu sp. zn. II. ÚS 2164/10 Ústavní soud konstatoval, že „procesní nerovnováha může spočívat i ve zbavení spotřebitele ochranných ustanovení právního řádu o ochraně spotřebitele například formou rozhodování na základě zásad spravedlnosti. Ústavní soud tedy dovozuje, že rozhodčí doložky tak, jak byly sjednány v daném případě, jsou nepřípustné, neboť v situaci, kdy má rozhodce (…) rozhodovat pouze podle zásad spravedlnosti a současně je spotřebitel zbaven svého práva podat žalobu k civilnímu soudu, znamenají ve svém důsledku porušení práva na spravedlivý proces ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny. Jakkoliv totiž může existovat kvalitní hmotněprávní ochrana spotřebitele, není tato ochrana realizovatelná, pokud se jí nelze efektivně domoci. Jestliže se účastníci soukromoprávního vztahu vzdávají ujednáním o rozhodčí doložce práva na soudní ochranu garantovanou státem, neznamená to, že se tím otevírá prostor pro libovůli. Rozhodčí nález je vykonatelným rozhodnutím a tudíž se i ve vztahu k rozhodčímu řízení uplatňuje státní moc, kterou lze vykonávat jen v případech a v mezích stanovených zákonem a způsobem, který stanoví zákon, a to při zachování základních práv a svobod. Lze tedy uzavřít, že ujednání o rozhodčí doložce ve spotřebitelské smlouvě lze z ústavněprávního hlediska připustit pouze za předpokladu, že podmínky ustavení rozhodce a dohodnuté podmínky procesního charakteru budou účastníkům řízení garantovat rovné zacházení, což ve vztahu spotřebitel – podnikatel znamená zvýšenou ochranu slabší strany, tj. spotřebitele, a že dohodnutá procesní pravidla budou garantovat spravedlivé řízení, včetně možnosti přezkoumání rozhodčího nálezu jinými rozhodci, jak to umožňuje platný zákon o rozhodčím řízení." Se zřetelem ke shora podanému výkladu, kdy sjednání doložky ve vztahu ke směnečnému nároku způsobuje významnou (zásadní) nerovnováhu v právech smluvních stran v neprospěch spotřebitele, nelze než dospět k závěru o jejím zneužívajícím charakteru a k závěru o její neplatnosti (nezávaznosti pro spotřebitele).

V rozhodčím řízení se žalobce přes výzvu rozhodkyně ze dne 18. 2. 2010 k věci nevyjádřil a neuplatnil námitku neplatnosti sjednané rozhodčí doložky; její neplatnosti se dovolal až v žalobě na zrušení rozhodčího nálezu.

Podle § 33 z. r. ř. je soud povinen zamítnout návrh na zrušení rozhodčího nálezu tehdy, jestliže důvod neplatnosti podle § 31 odst. 1 písm. b) z. r. ř. (rozhodčí smlouva je z jiných důvodů neplatná) neuplatnil navrhovatel (žalobce ve věci zrušení rozhodčího nálezu), ač mohl, tento důvod v rozhodčím řízení nejpozději, než začal jednat ve věci samé. Žalobce zůstal v rozhodčím řízení pasivní, žádným způsobem se jej neúčastnil, a tedy ani nezačal ve smyslu § 33 z. r. ř. jednat ve věci samé. Ačkoliv Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 26. 9. 2011, sp. zn. 23 Cdo 1873/2010, odůvodnil a přijal závěr, podle něhož „situaci, kdy strana neučinila v rozhodčím řízení jediný úkon, byla i přes výzvu zcela pasivní a nevznesla námitku neplatnosti rozhodčí smlouvy před vydáním rozhodčího nálezu, ač tak učinit mohla, je třeba považovat za rovnocennou stavu, kdy strana rozhodčího řízení v rozhodčím řízení aktivně jednala a námitku této neplatnosti včas neuplatnila“, závěry tohoto rozhodnutí nelze na souzenou věc vztáhnout, neboť nešlo o spotřebitelský spor, nýbrž o spor mezi podnikateli.

Aby byl naplněn účel a smysl článku 6 odst. 1 směrnice 93/13/EHS, tj. nezávaznost zneužívajících klauzulí ve spotřebitelských smlouvách, musí v situaci, kdy ve sporu mezi jednotlivci nemůže směrnice sama o sobě zakládat jednotlivci povinnosti, a není tudíž možno se jí jako takové vůči němu dovolávat (viz zejména rozsudky C-152/84, ve věci Marshall, bod 48, C 91-92, ve věci Faccini Dori, bod 20, ve spojených věcech C-397/01 až C-403/01, ve věci Pfeiffer a další, C-555/07, ve věci Seda Kücükdeveci), je při uplatňování vnitrostátního práva vnitrostátní soud, který má podat jeho výklad, povinen tak učinit v co možná největším rozsahu ve světle znění a účelu uvedené směrnice, aby dosáhl výsledku, který tato směrnice sleduje, a dosáhl tak souladu s čl. 288 třetím pododstavcem SFEU (viz v tomto smyslu rozsudky 14/83, ve věci von Colson a Kamann, bod 26, Faccini Dori, bod 26, jakož i Pfeiffer a další, bod 113). Požadavek výkladu vnitrostátního práva v souladu s právem Evropské unie je inherentní systému Smlouvy v tom, že umožňuje, aby vnitrostátní soud v rámci svých pravomocí zajistil plnou účinnost práva Unie při rozhodování sporu, který mu byl předložen (viz rozsudek Pfeiffer a další, bod 114). Aby bylo dosaženo výsledku požadovaného směrnicí 93/13/EHS, nutno ustanovení § 33 z. r. ř. vykládat tak, že zůstal-li spotřebitel v rozhodčím řízení nečinný (nezačal vůbec jednat ve věci samé), nemůže soud zamítnout návrh na zrušení rozhodčího nálezu, který se opírá o důvody § 31 písm. b) nebo c) z. r. ř. ve znění účinném do 31. 3. 2012, jenom proto, že takové důvody spotřebitel mohl namítat a přesto tak neučinil. Směrnice musí být vykládána v tom smyslu, že vyžaduje, aby vnitrostátní soud, kterému je předložena žaloba na neplatnost rozhodčího nálezu, posoudil neplatnost rozhodčí dohody a zrušil tento nález v důsledku toho, že uvedená dohoda obsahuje zneužívající klauzuli, i když spotřebitel neplatnost rozhodčí dohody uplatnil nikoliv v rámci rozhodčího řízení, ale pouze v rámci žaloby na neplatnost (viz rozsudek ve věci Mostaza Claro, bod 39). Nejasnost ohledně výkladu § 33 z. r. ř. zákonodárce, s odkazem na uvedenou směrnici, odstranil novelou provedenou zákonem č. 19/2012 Sb., kterou bylo doplněno původní znění § 33 z. r. ř., podle něhož soud zamítne návrh na zrušení rozhodčího nálezu, který se opírá o důvody § 31 písm. b) nebo c), jestliže strana, která se domáhá zrušení rozhodčího nálezu, neuplatnila, ač mohla, takový důvod v rozhodčím řízení nejpozději, než začala jednat ve věci samé, o větu, že to neplatí, jde-li o spory ze spotřebitelských smluv.

Se zřetelem k závěru o neplatnosti rozhodčí doložky pro spory ze směnky zajišťující spotřebitelský úvěr nemůže z důvodu uvedeného v § 31 písm. b) z. r. ř. obstát ani sporný rozhodčí nález. Právní posouzení věci odvolacím soudem (a potažmo i soudem prvního stupně) není správné.

Žalobci se tak prostřednictvím dovolacího důvodu podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. a jeho obsahovaného vymezení podařilo zpochybnit správnost rozsudku odvolacího soudu. Nejvyššímu soudu tudíž nezbylo než napadený rozsudek podle § 243b odst. 2, věty za středníkem, o. s. ř. zrušit. Protože důvody, pro které byl zrušen rozsudek odvolacího soudu, platí i na rozsudek soudu prvního stupně, zrušil Nejvyšší soud i toto rozhodnutí a věc vrátil Krajskému soudu v Brně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3, věta druhá, o. s. ř.). Se zřetelem k důvodu, z jakého bylo napadené rozhodnutí zrušeno, se dalšími dovolacími námitkami již nezabýval.